
Публикуван на: 21-04-2004

Източник: [РФИ-България](#)

Тази година френските учени излязоха на протести. Те поставиха един въпрос- съществува ли истинска политика за бъдещето на научните изследвания. В началото това бе обикновена петиция, разпространена по интернет. Но после се превърна в голямо движение на солидарността. В крайна сметка, след тримесечни преговори се постигна решението тази година да не се съкращават работни места. Но по-важното е, че станахме свидетели на безпрецедентна мобилизация, започна в самото сърце на Париж, в института Кюри. Франк Перез се занимава с биологични изследвания. Ето в какво се състои проблема според него:

“Всички казват, че научните изследвания имат голямо поле за действие и ние трябва да бъде доволни от шанса си. Но тъй като финансирането е изключително целенасочено, учените са принудени да сменят темите си с такива, за които има пари. С други думи, свободата на научните изследвания постепенно намалява. И това започва да се приема като нещо нормално. ”

Според изследователя Франк Перез лабораториите остаряват много бързо. Освен това международната конкуренция не е за подценяване.

Група експерти установи, че състоянието на науката е тревожно в европейски мащаб. Оказва, че обществената подкрепа е слаба, липсват перспективи за кариера, образованието не е адаптирано. Изводът е, че европейската наука не е открила себе си. Да се увеличи финансирането и да се засили сътрудничеството между отделните държави в областта на науката- това е убеждението и основната задача на европейския комисар за научните изследвания Филип Бюскен. Още е далеч постигането на идеята 3% от Брутния вътрешен продукт на страните от ЕС да отиват в полза на науката. Това може да стане едва през 2010 г. Прогресът е нищожен, а липсва и воля. Например, Европа инвестира в науката 40% по-малко в сравнение с САЩ. Добри примери за насърчаване на науката са Австрия и Латвия, посочва еврокомисарят Бюскен. Там действат главно частни лаборатории и институти. Все пак, Филип Бюскен предупреждава, че такова бъдеще за науката е несигурно и че частните изследователи не могат да покрият всички области. Друг проблем на европейските научни изследвания са самите научни изследователи. Отдавна сме свидетели на тенденцията за изтичане на мозъци. Освен това средната възраст на учените се увеличава застрашително. Нужни са около половин милион учени, за да се спаси ситуацията. Затова се изработва общ план за действие. В него се поставя искането за по-добро образование в средните и висшите училища, за да се създадат учените на бъдещето. Предстои Европа да улесни получаването на визи от страна на качествени специалисти от Третия свят. През 2007 г. ще бъде създаден и Европейски съвет за науката, който ще координира и финансира програми и проекти. Поставя се акцент върху мобилността на европейските учени. Но засега идеите са много, а приложенията им никакви. Науката е прекалено зависима от средствата, които пък са пряко свързани с волята на страните- членки на ЕС.

В Германия отбелязват годината на технологията. В тази връзка правителството обеща да засили подкрепата си за научните изследвания. Само че и там имат затруднения. Наскоро Бундесбанк обяви, че може да се наложи продажбата на част от федералния златен резерв. Канцлерът Герхард Шрьодер гордо съобщи, че парите ще отидат за науката. Вероятно става дума за жест от страна на кабинета. Но проектът скоро бе изоставен заради спорове как да стане продажбата.

Продължава да липсва цялостна стратегия на научните изследвания и технологичното развитие, а съответните законодателни мерки, сред които Законът за насърчаване на научните изследвания, както и Закон за високотехнологичните паркове и дейности, се бавят доста време. Това е констатацията на Европейската комисия за състоянието на научните изследвания у нас. В доклада на комисията можем още да прочетем, че "макар науката да е посочена като един от приоритетите в приетата през септември 2001 година правителствена програма, почти не се работи по изложените в нея конкретни цели." Тук основно се визира подобряване на сътрудничеството между науката, образованието и икономиката. В крайна сметка изводът на Европейската комисия е, че превръщането на научните изследвания в България в ефективни и конкурентноспособни дейности на европейско равнище ще изисква повече усилия. Основният проблем е, че науката не получава подкрепа от държавата и поради тази причина няма достатъчен технически капацитет. Много от научните работници работят на компютрите си в къщи, защото просто нямат такива на работното си място. И докато държавата мисли къде да се вложат скромните средства за финансиране на научните изследвания, продължава изтичането на мозъци от България. Българските научни постижения се ценят много повече навън, отколкото в страната. Списъкът от имена на български учени работещи в САЩ и Канада непрекъснато расте. Само преди няколко месеца страната ни се нареди и на шесто място по изпратени предложения по Шеста рамкова програма на ЕС за финансиране на европейската изследователска общност. Български са 95 от общо 283 идеи, които Службата на научно-технологична информация на ЕС е одобрила. Това определено говори за концентрация на научен потенциал, какъвто има за цел да открие Службата. Често националните координатори по Шеста рамкова програма в страните от ЕС търсят българските учени за партньори по проекти обясняват от дирекция "Научни изследвания" към Министерството на образованието. Пример за това е австрийският координатор, който е много активен в търсенето на партньори по проекти.